

Resume

Natura 2000 område nr. 97 Frøslev Mose

Områdebeskrivelse

Frøslev Mose er et eng- og moseområde sydvest for Padborg, som hænger sammen med Jardelund Mose på den tyske side af grænsen. Hele området dækker ca. 800 ha. Selve mosen er nedbrudt højmoser med spredte tørvegrave og brunvandede søer. Enkelte steder er dannelsen af den karakteristiske højmosestruktur begyndt. I moseområdet findes spredte bevoksninger med bl.a. birk, og nord for mosen ligger en række egekrat.

I områdets østlige del ligger et surt overdrev, som er fåregæsset og som var et af de sidste sønderjyske tilholdssteder for hedepletvinge. Tidligere er der sket omfattende afvandning og tørvegravning i mosen, hvilket har resulteret i en tilgroning med vedplanter og blåtop.

Natura 2000-området har et areal på 409 ha hvoraf 319 ha er ejet af Staten (Naturstyrelsen).

Vigtigste naturværdier

I 1985 blev området fredet og et omfattende retableringsprojekt blev iværksat. Gennem rydning, ændring af afvandringsforholdene og græsning blev der skabt gunstige vilkår for gendannelse af højmosens karakteristiske strukturer. Disse er fortsat under udvikling.

Området huser en af de tætteste bestande af rødrygget tornskade i Danmark, ligesom rørhøg og trane yngler regelmæssigt i området (trane i 2008 med to par). Blandt udpegningsarterne er hedehøg, engsnarre, tinksmed og mosehornugle forsvundet eller ustadige som ynglefugle.

I området forekommer desuden hvepsevåge, stor hornugle, hedelærke og blå kærhøg. Af rødlistede arter er der i området bl.a. fundet ynglende krikand, stor regnspove og sortstrubet bynkefugl (almindelig), ensianblåfugl, moserandøje, kobberbrun spinder og uflen *apomea aquila* (natsommerfugl).

Trusler mod områdets naturværdier

Overdrevsarealer er reducerede og under tilgroning med vedplanter og høje urter. Derudover truer tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter udviklingen af højmoservegetation og er ligeledes en trussel mod en række udpegningsarters levesteder i området.

Alle kortlagte naturtyper i Natura 2000-området er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. For de meget næringsstoffølsomme naturtyper (nedbrudt) højmoser, hængesæk samt alle skovnaturtyper er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet. For de sure overdrev er den lave ende af intervallet overskredet for hele arealet. Natura 2000-områdets småsøer og vandhuller er truet af

luftbåren kvælstofbelastning og i dele af området af udvaskning af næringsstoffer fra landbrugsjord.

Det vurderes, at mosens vandstand fortsat er for lav til, at mosen kan udvikle sig til højmose.

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges, f.eks. ved fjernelse af dødt træ, jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til andre træarter.

Når hedehøgen yngler på arealer i omdrift, er der risiko for, at rederne ødelægges som følge af landbrugsdrift. Engsnarre trues af høslet i yngletiden. Tranen er følsom overfor forstyrrelser i yngletiden.

Målsætning og indsats

I området er der særlig fokus på højmosefladen samt en række egekrat på bakkeøer, et surt overdrev og naturtypernes funktion som levested for fuglearterne på udpegningsgrundlaget. Der sikres god-høj naturtilstand for områdets skov- og lysåbne naturtyper. Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Genoprettelse af aktiv højmose på nedbrudte højmoserealer prioriteres højt.

Indsatsen vil dreje sig om at sikre velegnede levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget, at sikre skovnaturtyperne og at sikre en udvikling hen imod den langsigtede målsætning for aktiv højmose. Arealet med surt overdrev øges.

Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger			X	
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)		X		

Reducere forstyrrelser		X		
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder	X			
Sammenkædning af naturarealer Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.	X			